

XÂY DỰNG PHONG CÁCH NÊU GƯƠNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH CHO CÁN BỘ LÃNH ĐẠO, QUẢN LÝ

TRẦN VIỆT THẮNG*

Quy định số 08/QĐi-TW ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên mà trước hết là các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng. Quy định này nêu rõ nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về phong cách nêu gương của cán bộ, đảng viên nói riêng và của cán bộ lãnh đạo, quản lý nói chung. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn thực hiện nghiêm phong cách nêu gương và là tấm gương sáng trên nhiều phương diện để toàn Đảng, toàn quân và toàn dân học tập. Trên cơ sở phân tích tư tưởng Hồ Chí Minh về phong cách nêu gương của cán bộ lãnh đạo, quản lý, bài viết đề cập các giải pháp nhằm xây dựng phong cách nêu gương cho cán bộ lãnh đạo, quản lý ở Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Nêu gương; phong cách nêu gương; cán bộ lãnh đạo, quản lý; tư tưởng Hồ Chí Minh.

Regulation No. 08/QĐi-TW dated October 25, 2018 of the Party's Central Committee on the responsibility of setting an example of cadres and Party members, especially Politburo members, members of the Party Secretariat, members of the Party Central Committee. The regulation clearly states the content of Ho Chi Minh's thought on the style of setting an example of cadres and Party members in particular and of public leaders and managers in general. During his lifetime, President Ho Chi Minh always strictly practiced the style of setting an example and was a shining example in many aspects for the Party members, armed officers, and people to follow. Based on the analysis of Ho Chi Minh's thought on the style of setting an example of public leaders and managers, the article mentions solutions to build a style of setting an example for public leaders and managers in Vietnam at present.

Keywords: Setting an example; a style of setting an example; public leaders and managers; Ho Chi Minh's thought.

NGÀY NHẬN: 08/5/2021

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 09/6/2021

NGÀY DUYỆT: 16/7/2021

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phong cách nêu gương đối với cán bộ lãnh đạo, quản lý

Chủ tịch Hồ Chí Minh đòi hỏi rất cao về việc cán bộ, đảng viên (CBĐV), đặc biệt là cán bộ lãnh đạo, quản lý (CBLĐQL) phải có phong cách nêu gương. Thống kê trong Hồ Chí Minh Toàn tập, có đến 240 lần Người

nhắc đến các từ nêu gương, noi gương. Điều này xuất phát từ những lý do sau:

Thứ nhất, người CBLĐQL phải có phong cách nêu gương mới làm tốt nhiệm vụ lãnh đạo, quản lý của mình. Nhiệm vụ của người

* TS, Trường Đại học Bách khoa Hà Nội

CBLĐQL là đưa ra chính sách, những biện pháp cụ thể để giải thích, hướng dẫn cho Nhân dân hiểu và từ đó tích cực thực hiện. Bởi lẽ, cách mạng là sự nghiệp của quần chúng do Đảng lãnh đạo, cách mạng muốn thành công thì cần có sự ủng hộ, tích cực tham gia của quần chúng. Vai trò lãnh đạo của Đảng như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nói là phát huy sức dân, lực dân, tài dân để làm lợi cho dân. Đảng và Nhà nước chỉ vạch ra đường lối, biện pháp đúng đắn, giải thích cho dân hiểu và tổ chức để cho người dân tích cực tham gia.

Lãnh đạo, quản lý là làm sao để chuyển nghị quyết, chính sách của Đảng và Nhà nước thành quyết tâm của Nhân dân. Do đó, chỉ có sự ủng hộ, tích cực thực hiện của Nhân dân thì các nghị quyết, chính sách mới được triển khai. Và, để Nhân dân làm theo những nội dung mà CBLĐQL tuyên truyền thì họ phải làm gương về những nội dung đó: “Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước, tự mình phải chính trước, mới giúp người khác chính, mình không chính mà muốn người khác chính là vô lý”¹. Làm gương ở đây nghĩa là phải làm trước, tiên phong, làm mẫu cho Nhân dân để Nhân dân từ đó làm theo. Như vậy, CBLĐQL muốn người dân thực hiện nhiệm vụ gì thì trước tiên họ phải là người thực hiện trước và kiểu mẫu. Sở dĩ như vậy vì: “Nói chung thì các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”². Do đó, người dân không chỉ nhìn vào những gì CBLĐQL nói mà còn xem những gì họ làm.

Cán bộ chỉ cảm hóa được Nhân dân tin theo, làm theo những gì người cán bộ nói khi chính cán bộ phải trực tiếp làm những điều đó. “Bởi quần chúng không chỉ nghe cán bộ nói mà xem cán bộ làm. Chính việc làm của cán bộ mới tạo ra sức cảm hóa lớn nhất đối với quần chúng. Cho nên, cách tốt nhất đối với cán bộ, đảng viên là óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, miệng nói, tay làm. Chứ không phải

nói suông, chỉ ngồi viết mệnh lệnh”³. Nếu như CBLĐQL chỉ biết nói mà không làm, thậm chí làm trái ngược với những gì họ nói thì những tuyên truyền của họ dù hay thế nào cũng trở thành vô ích, người dân sẽ không làm theo: “Nếu miệng thì tuyên truyền bảo người ta siêng làm, mà tự mình thì ăn trưa, ngủ trưa, bảo người ta tiết kiệm, mà tự mình thì xa xỉ, lung tung thì tuyên truyền một trăm năm cũng vô ích”⁴; “Nếu chính mình tham ô bảo người ta liêm khiết có được không? Không được. Mình trước hết phải siêng năng, trong sạch thì mới bảo người ta trong sạch, siêng năng được”⁵. Do đó, cán bộ muốn Nhân dân siêng năng, liêm chính thì trước hết bản thân họ phải là những người siêng năng, liêm chính trước. Có thể nói, phong cách nêu gương của CBLĐQL quyết định đến hiệu quả công việc của họ, CBLĐQL để làm tròn nhiệm vụ của mình nhất định phải có phong cách nêu gương.

Thứ hai, nếu người cán bộ không có phong cách nêu gương thì sẽ tạo ra hình ảnh xấu về Đảng. CBLĐQL phải có phong cách nêu gương vì theo Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Lời nói và việc làm của đảng viên rất quan hệ đến sự nghiệp cách mạng vì nó ảnh hưởng đến quần chúng”⁶. Nếu như CBLĐQL là tấm gương sáng, trong lời nói, việc làm đều mẫu mực, một lòng vì dân, vì nước, tận tụy, có trách nhiệm thì người dân sẽ tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng. Từng CBĐV, nhất là CBLĐQL là đại diện, tiêu biểu cho hình ảnh của Đảng. CBĐV tốt thì đối với Nhân dân có nghĩa là Đảng tốt, xứng đáng được Nhân dân tin cậy, giao phó trách nhiệm lãnh đạo Nhân dân. Nếu CBĐV xấu thì trong mắt Nhân dân nghĩa là Đảng xấu, thoái hóa, biến chất, không còn xứng đáng với vai trò lãnh đạo. “Tính xấu của một người thường chỉ có hại cho người đó, còn tính xấu của 1 đảng viên, 1 cán bộ sẽ có hại đến Đảng, có hại đến nhân dân”⁷. Cho nên, nếu từng CBĐV không có phong cách nêu gương, là gương xấu thì sẽ hại đến hình ảnh, uy tín của toàn Đảng trong mắt Nhân dân. Do đó, Người yêu cầu

CBDV, nhất là CBLĐQL nhất định phải có phong cách nêu gương.

Về những yêu cầu trong thực hiện phong cách nêu gương, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định, tất cả đảng viên đều phải có phong cách nêu gương và các cấp lãnh đạo, quản lý càng cao thì yêu cầu về nêu gương càng cao, vì lãnh đạo, quản lý càng cao thì mức độ ảnh hưởng của họ càng lớn. Người khẳng định: “Nhất là những cán bộ và lãnh tụ, càng phải làm cho xứng đáng lòng tin cậy của Đảng, của dân tộc, càng phải làm gương cho tất cả đảng viên, tất cả quần chúng noi theo”⁸. CBDV phải làm gương cho Nhân dân, cán bộ cấp trên phải làm gương cho cán bộ cấp dưới. Trong thực hiện phong cách nêu gương, Hồ Chí Minh đặc biệt lưu ý là cần chú ý thực hiện nói đi đôi với làm, tránh nói thì hay nhưng làm thì dở, nói mà không làm, nói một đằng làm một nẻo. Theo Người: “tốt nhất là miệng nói, tay làm, làm gương cho người khác bắt chước”⁹. Thậm chí, Người còn yêu cầu CBLĐQL phải làm nhiều hơn nói, nói ít, làm nhiều: “Mỗi người phải tích cực công tác, phải cố gắng làm gương cho dân chúng, làm nhiều hơn nói”¹⁰. Người lưu ý CBLĐQL phải hết sức tránh chỉ biết nói mà không biết làm: “Đảng viên và cán bộ không thể chỉ hô hào khẩu hiệu và nói lý luận suông”¹¹ vì “Nói miệng, ai cũng nói được. Ta cần phải thực hành”¹².

Về nội dung của tác phong nêu gương của CBLĐQL theo Người phải nêu gương về mọi mặt: “Trước hết, mình phải làm gương, gắng làm gương trong anh em, và khi đi công tác, gắng làm gương cho dân. Làm gương cả về 3 mặt: tinh thần, vật chất và văn hóa”¹³. Người CBLĐQL cần làm gương về vật chất, đó là sinh hoạt giản dị, không xa hoa, lãng phí, không tư lợi vật chất cá nhân. Phải làm gương về tinh thần, văn hóa thể hiện ở thái độ, trách nhiệm đối với đất nước, Nhân dân, trong cách ứng xử của mình. Với CBLĐQL, Người đòi hỏi phải làm gương trong công việc, luôn hăng hái, tận tụy, có trách nhiệm với công việc, sẵn sàng đặt lợi ích cá nhân

xuống dưới để thực hiện tốt các công việc được giao phó. “Đảng viên phải luôn luôn làm gương mẫu trong công việc chuyên môn, trong việc học tập, trong tăng gia sản xuất, trong mọi việc”¹⁴. Đồng thời, CBLĐQL phải làm gương về đạo đức cách mạng. Người viết: “các đồng chí bộ trưởng, thứ trưởng và cán bộ lãnh đạo phải luôn gương mẫu về mọi mặt, phải nêu gương sáng về đạo đức cách mạng: cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư”¹⁵. Mọi việc lớn nhỏ đều chỉ hướng tới lợi ích của dân chúng, của cộng đồng với tinh thần toàn tâm, toàn ý phục vụ Nhân dân, đặt việc nước, việc dân lên trên hết, trước hết, “dĩ công vi thượng”, “quang minh chính đại” và “tinh thần đoàn kết”, việc gì có lợi cho dân thì quyết làm cho bằng được, việc gì có hại tới dân thì quyết tránh cho bằng được.

Trong tác phẩm *Đường Kách mệnh*, Người nói, cán bộ phải thực hiện 3 mối quan hệ: đối với mình, đối với người và đối với việc. Do đó, họ cũng phải làm gương trong cả ba mối quan hệ này. Đối với mình là không được tự cao, tự đại, tự mãn. Bởi tự cao, tự đại, tự mãn là căn bệnh rất nguy hiểm. Nếu CBDV mắc phải căn bệnh này thì dễ mù quáng, thiếu cận, luôn đề cao cá nhân mình, coi thường quần chúng, nhất định sẽ thoái bộ, dừng lại. Người nhấn mạnh: “Tự mãn, tự túc là co mình lại, không cho mình tiến bộ thêm”¹⁶. Đối với người phải yêu thương, khoan dung, độ lượng; phải luôn có thái độ chân thành, khiêm tốn, đoàn kết. Người nhắc nhở CBDV phải thực hiện tốt điều “Nhân”: “Thật thà yêu thương, hết lòng giúp đỡ đồng chí, đồng bào. Vì thế mà kiên quyết chống lại những người, những việc có hại đến Đảng, đến nhân dân”¹⁷. Đối với việc phải tận tâm, tận lực, có trách nhiệm, gương mẫu phấn đấu hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Đặc biệt, CBDV phải luôn giữ vững nguyên tắc “dĩ công vi thượng”, nghĩa là để việc công lên trên, lên trước việc tư. Người luôn giáo dục, nhắc nhở CBDV phải “chí công vô tư”, nghĩa là phải biết hy sinh lợi ích

cá nhân cho lợi ích của Tổ quốc, Nhân dân và của Đảng. Như vậy, nội dung làm gương của CBLĐQL rất toàn diện trên mọi hoạt động, mọi mối quan hệ.

2. Giải pháp xây dựng phong cách nêu gương cho cán bộ lãnh đạo, quản lý hiện nay

Một là, giáo dục cho CBLĐQL về phong cách nêu gương theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Để CBLĐQL tích cực thực hiện phong cách nêu gương thì bản thân họ phải nhận thức rõ tầm quan trọng của việc thực hiện nêu gương, nội dung, yêu cầu của nêu gương... Do đó, cần đẩy mạnh giáo dục những nội dung này cho CBLĐQL thông qua các lớp đào tạo, bồi dưỡng, thông qua các buổi sinh hoạt chuyên đề về học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức phong cách Hồ Chí Minh, qua đó giúp CBLĐQL có ý thức phấn đấu, có mong muốn, nguyện vọng và tự giác phấn đấu trở thành người mẫu mực, tấm gương sáng cho quần chúng và cấp dưới noi theo.

Hai là, từ quy định chung về nêu gương của CBDV, cụ thể hóa thành tiêu chuẩn về nêu gương cho CBLĐQL trong từng cơ quan, đơn vị. Đảng ta đã ban hành Quy định số 08 về nêu gương của CBDV. Trên cơ sở đó, mỗi cơ quan, đơn vị phải xây dựng quy định riêng của mình để cụ thể hóa những nội dung cần nêu gương của cán bộ chủ chốt, CBLĐQL trong cơ quan mình. Đồng thời, mỗi CBLĐQL cần đăng ký trước tập thể về nội dung trách nhiệm nêu gương trên cả ba phương diện: *đối với mình; đối với người, với tổ chức và đối với công việc*. Những quy định chung về nội dung cần nêu gương của CBLĐQL trong từng cơ quan và đăng ký nội dung nêu gương của từng cá nhân CBLĐQL trong cả giai đoạn cũng như từng năm là cơ sở để cán bộ phấn đấu thực hiện theo những nội dung đó cũng như là cơ sở để kiểm tra, giám sát việc thực hiện phong cách nêu gương của CBDV.

Ba là, đẩy mạnh việc thực hiện giám sát của cấp dưới, của quần chúng nhân dân, thực hiện tự phê bình và phê bình trong việc thực hiện quy định nêu gương của CBLĐQL.

Mặc dù đã có tiêu chuẩn cần nêu gương rõ ràng nhưng nếu không kiểm tra, giám sát việc thực hiện thì sẽ không tạo ra động lực thúc đẩy CBLĐQL thực hiện các nội dung cần nêu gương, từ đó không rèn luyện được PCNG cho cán bộ. Vì vậy, trên cơ sở các quy định và bản đăng ký rất cụ thể đó, cần đẩy mạnh kiểm tra, giám sát việc thực hiện. CBLĐQL cấp cao hơn cần kiểm tra, giám sát việc thực hiện quy định nêu gương của cán bộ cấp dưới, huy động sự tham gia của cấp dưới, của quần chúng, của truyền thông đại chúng giám sát việc thực hiện quy định nêu gương của CBLĐQL mình. Những giám sát này có thể thực hiện thông qua hình thức phê bình, góp ý trong các buổi sinh hoạt; đồng thời, cũng thực hiện tự phê bình của CBLĐQL hằng năm trong việc thực hiện quy định nêu gương. Qua đó, giúp cán bộ rèn luyện và có ý thức rèn luyện phong cách nêu gương □

Chú thích:

1. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 15*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 130.
2. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 1*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 284.
3. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 6*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 234.
- 4, 7, 8, 9, 10, 17. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 5*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 108, 255, 253, 126, 166, 90.
5. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 8*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 98.
6. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 9*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 288.
- 11, 14, 16. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 7*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 233, 4, 398.
- 12, 13, 15. Hồ Chí Minh. *Toàn tập. Tập 4*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 150, 150, 223.

Tài liệu tham khảo:

1. Trần Nhật Duật. *Phong cách người lãnh đạo, quản lý*. Tạp chí Lý luận chính trị, số 11/2013.
2. Nguyễn Thế Thắng. *Tư tưởng Hồ Chí Minh về phong cách lãnh đạo*. Tạp chí Lý luận chính trị, số 9/2011.
3. Lý Việt Quang, Trần Thị Hợi. *Phong cách lãnh đạo, quản lý Hồ Chí Minh: Giá trị, lý luận và thực tiễn*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2019.